

ŠIKANOVANÝ APOŠTOL SE DOVOLÁVÁ ŘÍMSKÉHO OBČANSTVÍ

Původ materiálu

Chlápek Petr, upravila Marta Sedláčková

Pořadí v lekci

20

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU:

a) pro mladší:

Stalo se vám někdy, že jste byli nespravedlivě potrestáni? Za co? Třeba také za to, že jste vlastně druhému pomohli a obrátilo se to proti vám?

b) pracovním listem: popsáno v metodických pokynech k pracovnímu listu

c) pro Teofila (pro nejstarší):

Teofil se může Lukáše zeptat, podle čeho se teda křesťané ve společnosti poznají, když to před sebou všude nevytrubují.

A Lukáš může odpovědět: Samozřejmě podle toho, že se scházejí k bohoslužbám ve jménu Ježíšově, že poslouchají a také nesou dál evangelium, že jsou pokřtěni, že slaví svatou večeří Páně, ale také podle postojů, jaké zastávají: že se nenechají zastrašit, že znají svá práva a umí se jich dovolávat – pro sebe i pro druhé; že jsou si vědomi lidské důstojnosti, že se nestydí veřejně ohradit proti zneužívání evangelia či jména Kristova.

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

Text je vybrán jako opakování a pokračování minulé hodiny. Důraz je tentokrát na Pavlově a Silasově **propuštění** (proto je nutné zopakovat, proč se do vězení dostali).

Pavel využívá svého římského občanství k tomu, aby věc evangelia nebyla jen tak zametena pod koberec. Je pro evangelium ochoten trpět (srov. 2K 11,23n), ale když má tu možnost skrze svoje římské občanství evangeliu získat legitimitu, udělá to. Pavel odvoláním se na

římské občanství zajišťuje evangeliu věrohodnost právní cestou. Ví, že tu nejde jen o lidskou důstojnost, ale také o dobrou pověst těch, kteří zvěstují evangelium. Práce církve, čerstvě vzniklého křesťanského společenství v domě Lydiině a žaláříkově, nemá mít na sobě stín něčeho nekalého. Má být zjevné (tak, jako je zjevná veřejná omluva), že evangelium není v rozporu s veřejným pořádkem a právním řádem. Svědectví o Kristu nepřináší nějaký, v očích tehdejší společnosti, „druhořadý barbar“, nýbrž člověk s veškerými právy občana římské říše. Jako falešný se tedy ukazuje argument, na jehož základě byli Pavel se Silasem vsazeni do vězení, totiž, že rozšiřují názory nepřijatelné pro římské občany (srov. Sk 16,21).

Více o římském občanství viz: http://cs.wikipedia.org/wiki/Římské_občanství. Nebyla to věc pro každého, člověk se jako občan musel narodit nebo se dalo občanství za drahý peníz koupit. Pavel status římského občana získal narozením, jeho otec si občanství koupil.

Bičování – Židé i křesťané byli pro Římany barbari, a proto soudci uvěří žalobě Římanů a totožnost barbarů ani nezjišťují. Podle římských zákonů nesměl však být římský občan bičován bez řádného soudu. A ten v tomto případě neproběhl (srov. 16, 22-23), byli vlastně ve vazbě. Jinak to byl poměrně běžný trest.

Vystoupení **věstkyně** můžeme vnímat také jako *posm?ch (ironii)*, znevážení toho, co apoštolové přinášejí, způsob jakým se dotýkala zvěsti evangelia a tedy znevážení Krista samotného. Pak by veřejná omluva a propuštění z vězení mohlo apoštolům i evangeliu dodat vážnost (viz. poznámky výše).

3. FORMULACE TÉMATU

Pavel a Silas jsou s omluvou propuštěni z vězení, když poukázali na své privilegované postavení římských občanů. Křesťan smí využít svá práva pro obranu svou a obranu evangelia.

4. VYKLADAČSKÁ A KATECHETICKÁ ÚSKALÍ

„A? sem sami p?ijdou a propustí nás“ – to není projev Pavlovy uražené ješitnosti. Jde o to, že být křesťanem neznamená všechno pasivně vydržet, pokorně skousnout, neohradit se proti ponižujícímu jednání. Pavel se nevyhýbal utrpení pro Krista. Ale věděl, že ke křesťanskému životnímu postoji (k následování Krista) patří nejen odevzdání se do rukou Božích, čerpání síly v modlitbě, přijímání povzbuzení při společném stolu Páně, nýbrž také „obyčejná“ občanská odvaha, která brání nespravedlnosti, křivdám a ponižování, která se nebojí ozvat se proti mocným.

Text nabízí možnost bavit se o právech člověka. Slabé děti mají vědět, že se mohou bránit, silní zas, že mají bránit slabé. Že ve světě existují pravidla a zákony, které je dobré znát, a pro dobro své, ostatních i třeba církve se jich dovolat. Zároveň ale víme, že pouze operovat tím, že „mám právo na...“ nebo „je to v zákoně“ nestačí (to může být taky pěkně sobecké). Všechno musí být poměřováno láskou k Bohu a k člověku.

Ovšem „římské občanství“ nebylo „lidské právo“ – bylo to pouze pro určitou vrstvu, otroci, chudáci a cizinci měli smůlu. Pavel ve své situaci využívá svoje postavení, jak nejlépe může.

Téměř stejný text, který se vykládá, využijte k opakování, případně k většímu prostoru pro rozhovor.

5. OSNOVY VYPRÁVĚNÍ

a) pro mladší školní věk:

Na navrženou motivaci pak můžete navázat příběhem, kdy Pavel ve jménu Ježíše Krista vysvobozuje ze zlé moci dívku, zneužívanou jak zlým duchem, tak jejími otrokáři. To se ovšem obrátí proti němu a on i ve v?zení zápasí o to, aby pravda evangelia nebyla zesměšněna, ponížena a znehybněna – a používá k tomu „tak obyčejné“ prostředky, jako je prosazování občanského práva.

Motivace

1. Věštkyně dělá apoštolům a evangeliu nemístnou reklamu
2. Pavel poznává, že to není k dobrému, ale od Zlého a vysvobozuje mladou otrokyni z jeho působení
3. Majitelé otrokyně jsou naštvaní, protože přišli o zisk, který z jejího věštění měli a obžalují nepravdivě Pavla a Silase před soudem
4. Soudcové nezkoumají, kde je pravda, ale ukládají apoštolům k ponižující trest a přísné vězení bez soudu (Body 1-4 můžete nechat vyprávět děti – co si pamatují z minulé hodiny.)
5. Pavel nepřijímá propuštění z vězení ve vsí tichosti. Domáhá se, jako právoplatný římský občan, veřejné omluvy a tím pádem potvrzení, že evangelium o Ježíši Kristu není nic závadného a škodlivého
6. Křesťanský sbor v domě Lýdie je povzbuzen mocí evangelia a poslové Kristovi je nesou dál

Využijete-li motivace pro Teofila, můžete navázat tím, že apoštol Pavel je nám dobrým příkladem i v těchto věcech a vyprávět příběh dle navržené osnovy

1. Jak se pozná křesťan ve společnosti
2. Věštkyně hlásá senzaci, Pavel hájí věrohodnost evangelia
3. Ušlý zisk, maskovaný zájmem o blaho společnosti, je hlavním důvodem, že Pavel se Silasem jsou obviněni z šíření nedovoleného náboženství; je s nimi zacházeno ponižujícím způsobem, jsou izolováni ve vězení a znehybněni kládkou
4. Snaha úřadů potichu propustit nepohodlné vězně naráží na Pavlovu „občanskou uvědomělost“
5. Veřejným propuštěním a omluvou apoštolům je naznačeno, že evangelium není v rozporu se zájmy společnosti
6. Evangelium není znehybněno (také díky Pavlově občanské odvaze) a jde dál ...

6. METODICKÉ POKYNY K PRACOVNÍMU LISTU ZDEŇKA ŠORMA

Obrázek nabízí dvě možnosti použití:

1) Můžete jím začít. Řekněte dětem, aby si představily, že byly nespravedlivě odsouzeny a strávily noc ve vězení. Ráno k nim přijde vězeňská stráž a bude je chtít propustit, jako by se nic nestalo. Ptejte se jich, co by v takovém případě dělaly, co by si přály? Dejte jim obrázek, aby svoje řešení vyznačily (– doprostřed namalovaly sebe a vybarvily cestičku, kterou by si vybraly). Potom jim vyprávějte, jak se v takové situaci zachoval apoštol Pavel. Na závěr společně mluvte o tom, zda se jejich řešení a Pavlovo jednání shodují nebo liší a proč.

2) Obrázek můžete rozdat dětem po vyprávění, aby vybarvily tu cestu z vězení, kterou si vybral Pavel. Společně potom mluvte o tom, kterou cestu děti vyberou a zda to odpovídá příběhu. Nakonec děti vyzvěte, aby doprostřed nakreslily sebe. Můžete se jich přitom ptát, proč asi autora obrázku napadlo, že mají nakreslit sebe a nikoli apoštola Pavla.

7. LITURGICKÝ RÁMEC (vstup, písně)

8. VYPRÁVĚNÍ A NÁPADY PRO PŘEDŠKOLNÍ VĚK

S předškolními dětmi se koncentrujte na **omluvu**.

Co musím udělat, když jsem někomu ublížil? Už jste někomu ublížili? Třeba i nechtěně, co jste dělali? Co je důležité? Říct promiň. Omluvit se.

Minule jsme si povídali o tom, jak se apoštol Pavel dostal do vězení a Bůh ho vysvobodil. Co myslíte, omluvili se mu ti, co ho dostali do vězení? Nechtělo se jim, vůbec. Ale Pavel jim řekl: Měli byste se omluvit, vždyť jste mě zbili a zavřeli do vězení a já neudělal nic špatného. Udělali jste chybu. A ti lidé řekli: Promiň, byla to chyba, omlouváme se. A podali si ruce. A Pavel se pak mohl vrátit ke svým přátelům.

Zkuste s dětmi zahrát, jak to vypadá, když se lidé omlouvají. Jeden řekne, za co se omlouvá a druhý omluvu přijme, mohou si podat ruce.

Můžete nakreslit podané ruce s nápisem „když někomu ublížím, musím se omluvit“. Jestliže máte chuť tvořit, můžete dětem napatlat ruku prstovými barvami a kolem nápisu ruce dětí obtisknout nebo obkreslit ruce pastelkou (jako podpisy pod pravidlem).

9. VYPRÁVĚNÍ PRO STŘEDNÍ ŠKOLNÍ VĚK

Body I.-VI. můžete s dětmi opakovat z minula.

I. EVANGELIUM NEPOTŘEBUJE REKLAMU

Apoštol Pavel je se svým spolupracovníkem Silasem ve Filipis. Když šli jednou do modlitebny, potkala je mladá dívka, ve které byl údajně věštecký duch. Řeknete si, že ta otrokyně vlastně nedělala vůbec nic špatného, vždyť to, co říkala, bylo pravda. Jenže reklamou ani jinými podobnými triky, které mají přilákat zájem lidí, se evangelium nešíří. Jeho síla je v pravdě a lásce našeho Pána Ježíše Krista. Při pravém šíření evangelia je při díle sám Pán, jeho moc, a ne lidská šikovnost.

A tak se nedivíme, že počínáním té dívky není zrovna dvakrát nadšený. Ale nejenom kvůli sobě a kvůli evangeliu, i kvůli té samotné dívce. Vždyť ona byla otrokyní hned dvakrát!

II. DVOJÍ OTROCTVÍ

První otroctví bylo v tom, že musela na slovo poslouchat své pány. Ona to věštění provozovala ne proto, že by jí to těšilo, ale že jí to nařizovali její páni. Lidé jí za to věštění platili (i dnes si lidé nechávají platit obrovské peníze jen za to, že jim někdo poodhalí, co je možná čeká) a ona pak svůj výdělek musela odevzdávat svým pánům.

A podruhé byla otrokem i uvnitř. Ten „dar“, který měla, jí zároveň svazoval, přímo zotročoval. Věštecký duch, který ji ovládal, nebyl dobrý, protože z ní dělal věc. Cloumal si s ní, nenechával ji v klidu, nemohla se sama rozhodovat. Nebyla svobodná, byla vnitřně svázaná.

III. APOŠTOL UZDRAVUJE VE JMÉNU JEŽÍŠE KRISTA

To všechno dobře viděl apoštol Pavel, a rozhodl se, že ji z jejího otroctví vysvobodí. „Ve jménu Ježíše Krista ti přikazuji, abys z ní vyšel!“ Řekl to stejně jako Pán Ježíš Kristus, když uzdravoval posedlé. A protože to Pavel řekl v jeho jménu, proto měla i jeho slova stejný účinek. Hned v tom okamžiku se s tou dívkou stala změna: byla od toho zlého ducha vysvobozena, byla uzdravena. V té chvíli jistě pocítila obrovskou úlevu, ve svém nitru byla svobodná, byla šťastná.

IV. ZKAŽENÝ OBCHOD

To všechno se ovšem po pár dnech dozvěděli pánové „podnikatelé“, kterým tahle mladá žena sloužila. Chtěli, aby věštila dál a nosila peníze, ale ona už nemohla. Zkoušeli to po dobrém i po zlém, ale marně. A když viděli, že z toho už nic nebude, došlo jim, kdo za to může – samozřejmě je ten cizinec Pavel. Byli to pánové vcelku významní, a tak se ani nikdo nedivil, že chytili Pavla se Silasem a násilím jej dovlekli před pana soudce – úředníka římské říše.

Obžaloba zněla: „Tito lidé pobuřují naše město a ještě k tomu jsou to Židé! Rozšiřují tady mezi námi zvyky, které jsou proti Římu a my jako Římané se podle nějakých barbarů řídit nebudeme, proto je musíte odsoudit!“ Už z toho, na co se odvolávají, je jasné, že lžou. Nešlo jim ani o pravdu, ani o dobré mravy, šlo jim jen o peníze a obchody. A navíc, apoštolé jsou prý podezřelí už jenom proto, že jsou Židé. Byli to zkrátka pěkní pokrytci.

V. POHODLNÝ PAN SOUDCE

Ale ukázalo se, že takoví jsou nejenom oni, ale i soudce. Správně podle práva měl soudce celé obvinění přezkoumat, aby se nestala nějaká křivda, ale to se nestalo. Pan soudce neměl nejmenší chuť si přidělovat práci. Pavel i Silas vypadali od pohledu jako cizinci, takže

nehrozilo, že by se jich někdo zastal. Proto přikázal šupnout oba muže do vězení. A aby se zalíbil lidem, kteří na ně zle doráželi, přikázal ještě předtím apoštoly pořádně zbičovat.

Poslové evangelia ale nezoufali. Je-li to v Božích rukou, pak jistě není všemu konec, říkali si. Ve vězení se modlili, a jistě se za ně modlili i ostatní bratři a sestry v tom městě. A Bůh pak něco skutečně udělal.

VI. OBČAN PAVEL ZNÁ SVÁ PRÁVA – ODVOLÁNÍ

Druhého dne poslali soudcové do vězení stráž se vzkazem, aby velitel vězení ty dva barbary propustil, jistě už zkrotli a dají pokoj. „Žaláříku, máš ty dva vězně hned propustit!“

Jenže to netušili, jak je Pán v noci zázračně osvobodil. Koho má ta stráž před sebou teď, to nejsou dva spoutaní zkroušení vězni. Před nimi stojí Pavel a Silas, bez pout, docela volni a klidní. Třeba nás napadlo, když je Bůh v noci vysvobodil, že toho mohli využít a raději rychle odejít do jiného města – kdoví, co si zas soudní úředníci proti nim vymyslí.

(Na tomto místě můžete použít pracovní list: Jakou cestu zvolil Pavel se Silasem?)

Jenže oni přece nejsou žádné zločinci, kteří by museli utíkat před spravedlností, jejich svědomí je čisté, a tak zůstali na místě. Ať se prosadí spravedlnost. I v tomto městě!

Proto zůstali na místě a soudcům poslali tento vzkaz: „Nás občany slavné římské říše nechali pánové zbičovat a ponížili nás před všemi lidmi tohoto města, pohanili naše dobré jméno, a teď by se nás chtěli zbavit pěkně v tichosti? Tak to jim teda neprojde! Známe svá práva a na ta se dnes odvoláváme! Žádáme, aby páni soudcové ihned přišli a omluvili se nám veřejně tím, že nás z města vyvedou oni sami.“ Vidíte, jak je dobré znát svá práva?

Když to služebníci vyřizovali, dostali soudcové náramný strach. Každý římský občan měl právo na řádný soud, a když s rozsudkem nebyl spokojen, měl možnost se odvolat k vyššímu soudu, ba až k samotnému císaři! To oni nedodrželi, a teď byli v maléru! Stačí maličko, přijdou o své postavení a ještě budou potrestáni.

To soudcům došlo, a tak skutečně osobně šli do smradlavého vězení za oběma apoštoly, se sklopenými hlavami se jim omluvili, prosili je, aby jim to odpustili, aby to na ně

nikde nehlásili, sami je vyvedli z vězení a velmi zdvořile je žádali, aby opustili město. Apoštolé na ně nebudou žalovat, ale určitě udělali správně, když se rozhodli dát nespravedlivým soudcům výchovnou lekci – nejen pro vlastní zadostiučinění, ale i proto, aby propříště ti úředníci byli spravedliví i k jiným.

VII. RADOST NAD MOCÍ EVANGELIA

Pavel a Silas vyšli z vězení a šli do domu Lydie, kam za nimi přišli i ostatní lidé z církve. Všichni měli obrovskou radost. Už si asi mysleli, že to s Pavlem i Silasem dopadne zle. A teď je zase mají u sebe a slyší od nich slova povzbuzení: „Nebojte se! Pán s vámi zůstává a povede vaše kroky, tak jako naše. V evangeliu je moc!“ Pak se apoštolé rozloučili a odešli na další místo.

Nebylo to poslední Pavlovo utrpení pro Kristovo jméno. Bude jich následovat ještě více, ale Pán mu dá útěchu i sílu, aby pronesl „hořící pochodeň“ evangelia až do samotného středu římské říše – až před císaře do Říma.

10. PODNĚTY PRO ROZHOVOR

Za co se může člověk dostat do vězení? (Nechte děti jmenovat a povzbuďte je k rozhovoru, co vnímají jako spravedlivý trest).

Dá se něco dělat, když se člověk ocitne ve vězení nespravedlivě? (Odvolat se, medializovat ten případ, psát petice na příslušná místa...)

Viděli jste někdy reportáž z věznice? Jak to tam vypadá? (Mučení ani ponižování vězňů není povoleno, existují mezinárodní úmluvy o tom, jak zacházet s vězni a nesmějí se porušovat).

Co nám dává odvahu snášet nepříjemné věci, ústrky, nespravedlnost, tresty...?

Jaká rizika mohou kvůli víře potkat křesťany v naší svobodné společnosti, kde se kvůli vyznání nezatýká a nezavírá do vězení?

Víte, že v řadě zemí musí přistěhovalci čekat na udělení státního občanství dlouhá léta a že vůbec není samozřejmé, že ho dostanou?

Který dokument potvrzuje naše státní občanství? (občanský průkaz, cestovní pas)

Víte, že naše církev má kazatele, kteří pracují jako duchovní ve věznicích? Slyšeli jste něco o jejich práci?

11. A JEŠTĚ SE OHLÉDNĚTE

Víte, co bude vaším hlavním tématem, které chcete dnes dětem sdělit? Přizpůsobili jste svou hodinu věku a schopnostem dětí?

Odkaz na pracovní list

[20 Šikanovaný apoštol se dovolává římského občanství](#)

Odkaz na píseň

[Jdou, stále jdou se zprávou \(SV115\)](#)

[Dál, přece nejdete sami](#)

[Kéž bychom to uměli zpívat písně chvály](#)

[Kdo mě z pout mých ven vyvodí](#)

[Není lepší na tom světě \(EZ611\)](#)

[Proč se svět marností, bohatstvím honosí](#)

[Kdož jste Boží bojovníci a zákona jeho](#)

[Za mnou, dí Kristus, lide můj \(EZ470\)](#)

[Když Bůh v své moci povstane](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 16,16–24](#)

[Skutky 16,35–40](#)